

2.1 ประวัติความเป็นมาของคนญ้อกรโดยสังเขป

คนไทยเรียกชนกลุ่มนี้ว่า ชาวบนหรือชาวตง ส่วนคำว่า "ญ้อกร" /gàh kúr/ เป็นชื่อที่คนญ้อกรใช้เรียกตนเอง คำว่า "ญ้อ" /gàh/ หมายความว่า "คน" คำว่า "กร" /kúr/ หมายความว่า "เนินเขาหรือภูเขา" คำว่า "ญ้อ" นี้ Diffloth (in press) กล่าวว่าเป็นคำพื้นบ้านที่ใช้เรียกตนเองหรือ self-ethnic name ในภาษาตระกูลมอญ-เขมรอื่น เช่น ภาษา Jah Hut /jah hət/ ซึ่งอยู่ในสาขาแอสเลียนที่พูดในมาเลเซีย /jah/ หมายถึง "คน" และภาษา Nya-heun /gah həəŋ/ ซึ่งเป็นภาษาขัณฑ์ตะวันตกที่พูดแถบตอนใต้ของลาว /gah/ ก็หมายถึง "คน" เช่นกัน ดังนั้น ญ้อกร อาจแปลตามศัพท์ได้ว่า "คนภูเขา" ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับญ้อกรเรียกชื่อนี้ต่างกันออกไป เช่น "Chao Bon" (ชาวบน) หรือ "Nia-kuoll" (เนียะกุล) (Lebar, et al. 1964: 85; Seidenfaden 1919: 47-53) บางคนเรียกว่า "ละว้า"¹ (Phra Petchabunburi 1921: 19-51) หรือ "ละว้าชาวบน" (บุศย์ จินตนา 2501: 52-62)

หมู่บ้านของพวกญ้อกรตั้งอยู่กระจัดกระจายในจังหวัดนครราชสีมา เพชรบูรณ์ ชัยภูมิ และพิษณุโลก (Diffloth 1978; Gainey and Theraphan L. Thongkum 1977; Payau Memanas 1979; Theraphan L. Thongkum 2523; 1982) เป็นที่น่าสังเกตว่าบริเวณที่อยู่ของพวกญ้อกรนั้นจะอยู่บริเวณด้านในของริมที่ราบสูงโคราชซึ่งไม่ไกลจากที่ราบลุ่มลพบุรีอันเป็นที่ตั้งของอาณาจักรทวารวดี Diffloth (1978: 54-85) ได้ตั้งสมมติฐานว่า พวกญ้อกรซึ่งยังมีหลงเหลืออยู่ในประเทศไทยน่าจะเป็นคนที่สืบเชื้อสายมาจากคนในสมัยอาณาจักรทวารวดี ทั้งนี้โดยพิจารณาบริเวณที่พวกนี้อาศัยและลักษณะความคล้ายคลึงของภาษาญ้อกรกับภาษามอญโบราณซึ่ง

¹ คำว่า "ละว้า" นี้มี 2 ความหมาย ความหมายแรก หมายถึง กลุ่มชนที่มีเชื้อไทยจะเป็นกลุ่มชนใดก็ได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วหมายถึงกลุ่มคนที่พูดภาษามอญ-เขมร ความหมายที่สอง หมายถึงกลุ่มคนที่เรียกตนเองว่า ละว้าหรือละเวอะ ซึ่งอยู่ที่บริเวณอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถึงอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ อย่างไรก็ตาม พวกชาวบนก็มีเชื้อละว้าในความหมายที่สองและเป็นละว้า ในความหมายที่หนึ่งเพียงเพราะพวกชาวบนไม่ใช่ชนกลุ่มไทยเท่านั้น

Diffloth คิดว่าเป็นภาษาหนึ่งที่พูดในสมัยอาณาจักรทวาราวดี

ในเรื่องลักษณะและความเป็นอยู่ของพวกผู้ฮกกร พเยาว์ มีมานัส (1979) พระเพชร-
บุรณบุรี (1921) และบุศย์ จินตนา (2501) กล่าวว่า คนผู้ฮกกรมีสีผิวค่อนข้างดำแต่ไม่ต่างจาก
คนไทยมากนัก รูปร่างสูงปานกลาง พวกนี้แต่งตัวคล้ายคนไทยในชนบท แต่บางคนยังมีเสื้อผ้าของ
ผู้ฮกกรโดยเฉพาะเก็บรักษาไว้ คือ เป็นเสื้อสีดำแขนกุดแต่ไม่มีปก คอกลม ปีกลาดลายรอบคอ เสื้อ
ปลายแขนและเอว เสื้อชนิดนี้เรียกว่า /kʰʰ/ และยังมีผ้าผืนรอบเอวและปล่อยชายให้ห้อยทับตะ-
โปกขวา มีกำไลเงินและตุ้มหูเงินก้อนใหญ่ประมาณ 1 ซม. เป็นเครื่องประดับ พวกนี้มักไว้ผมยาว
และทำมวยไว้ด้านหลัง

พวกผู้ฮกกรมีอาชีพเพาะปลูกและมีความชำนาญในการสาน เสื่อหวายด้วย ชาวผู้ฮกกรปลูก
พืชหลายชนิด เช่น ข้าวโพด ถั่วฝักยาว ฝรั่ง เตย และข้าวซึ่งนิยมปลูกตามลาดเขา วิธีการปลูก
ข้าวของเขาเป็นการปลูกข้าวไร่บนที่ราบสูงซึ่งมีวิธีการต่างกับการปลูกข้าวในที่ราบลุ่ม (Theraphan
L. Thongkum 1982a: 1-4) นอกจากนี้ พวกนี้ยังเป็นนักหาของป่า เช่น หน่อไม้ เห็ด ผักหวาน
หวาย เป็นต้น

พวกผู้ฮกกรมีการละเล่นที่น่าสนใจอย่างหนึ่งที่เรียกว่า /páa? rée-rée/ ผู้หญิงกับผู้ชาย
ร้องเพลงโต้ตอบกันโดยมีโทน เป็น เครื่องดนตรี และพวกนี้ยังสามารถเป่าใบไม้ให้เป็นเสียงดนตรีและ
ตีน้ำให้เป็นเสียงกลองได้ด้วย

ปัจจุบันพวกผู้ฮกกรถูกกลืน เข้ากับกลุ่มชนที่อยู่ไนบริ เวณข้างเคียงอย่างรวดเร็ว ในบาง
หมู่บ้านมีเฉพาะคนแก่เท่านั้นที่พูดภาษานี้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาษาผู้ฮกกรไม่มีระบบการเขียน

2.2 ภาษาผู้ฮกกร

ดังได้กล่าวแล้วว่า "ผู้ฮกกร" เป็นคำที่ใช้เรียกชนกลุ่มหนึ่ง นอกจากจะใช้เรียกชนกลุ่ม
หนึ่งแล้วคำนี้ยังใช้เรียกภาษาของชนกลุ่มนี้ด้วย ภาษาผู้ฮกกรเป็นภาษาในสาขามอญ-
เขมร (Thomas and Headley 1970: 398-418) และเช่นเดียวกับภาษาอื่น ๆ ภาษาผู้ฮกกร
ก็มีภาษาย่อยด้วย ในการแบ่งภาษาย่อยของผู้ฮกกร ชีระพันธ์ ล. ทองคำ (1982a: 1-4) และ
Diffloth (in press) กล่าวว่า ภาษาผู้ฮกกรแบ่งเป็น 3 ถิ่นใหญ่ ๆ คือ ภาษาผู้ฮกกรย่อยถิ่นเหนือ
(เพชรบูรณ์) ถิ่นกลาง(ชัยภูมิ) และถิ่นใต้(นครราชสีมา) ต่อมาชีระพันธ์ ล. ทองคำ (1982b:
1,35) มีความเห็นต่างไปจากเดิม กล่าวคือ ชีระพันธ์ ล. ทองคำได้แบ่งภาษาผู้ฮกกรออกเป็น 2

กลุ่มใหญ่ คือ ภาษาผู้ฮกรถิ่นเหนือ(เพชรบูรณ์) และถิ่นใต้(ชัยภูมิ นครราชสีมา) ทั้งนี้เพราะธีระพันธ์ อ. ทองคำ เห็นว่าระบบเสียงและคำศัพท์ของภาษาผู้ฮกรที่พูดที่ชัยภูมิและนครราชสีมา มีความคล้ายคลึงกันมากกว่าภาษาผู้ฮกรที่พูดที่เพชรบูรณ์

2.2.1 เสียงในภาษาผู้ฮกร

แม้ว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะ เน้นศึกษา เรื่องวิธีการทำ เป็นกากริตในภาษาผู้ฮกรก็ตาม ก่อนที่จะอธิบาย เรื่องวิธีการทำ เป็นกากริตในภาษาผู้ฮกรอย่างละเอียดในบทที่ 5 จะขอกล่าวถึง เรื่องเสียงในภาษาผู้ฮกรไว้พอสังเขป¹ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานอย่างกว้าง ๆ

เสียงพยัญชนะในภาษาผู้ฮกรมี 21 เสียง คือ /p/, /t/, /c/, /k/, /ʔ/
/ph-/², /th-/, /ch-/, /kh-/, /b/, /d/, /m/, /n/, /ŋ/, /ŋʔ/, /h/, /l/
/r/, /w/, /j/ นอกจากนี้ยังมีเสียงพยัญชนะตันซึ่งเป็นพยัญชนะควบกล้ำทั้งแบบ 2 เสียงและ 3 เสียง พยัญชนะควบกล้ำแบบ 2 เสียง คือ /pr/, /pl/, /tr/, /cr/, /kr/, /kl/
/kw/, /phr/, /phl/, /thr/, /chr/, /khr/, /khl/, /khw/, /br/, /bl/, /mp/
/mb/, /mh/, /mr/, /ml/, /nt/, /nth/, /nd/, /nc/, /pch/, /pŋ/, /pɲ/, /ŋt/
/ŋth/, /ŋk/, /ŋkh/, /ŋʔ/, /ŋŋ/, /ŋh/, /ŋw/, /ŋr/, /hm/, /hn/, /hp/, /hw/
/hl/ พยัญชนะควบกล้ำแบบ 3 เสียง คือ /mpr/, /mpl/, /mpher/, /mphl/, /mhm/, /mhr/
/ntr/, /nthr/, /ncr/, /pchr/, /ŋkr/, /ŋkl/, /ŋkhr/, /ŋkhl/, /ŋkhw/, /ŋhr/
/ŋhl/

เสียงสระในภาษาผู้ฮกรมี เสียงสระเดี่ยว 18 เสียง คือ สระเสียงสั้นเดี่ยว 9 เสียงซึ่งทุกเสียงมีเสียงสระเสียงยาวเป็นคู่ คือ /i/, /ii/, /e/, /ee/, /ɛ/, /εε/, /w/
/ww/, /ɹ/, /ɹɹ/, /a/, /aa/, /u/, /uu/, /o/, /oo/, /ɔ/, /ɔɔ/ เสียงสระประ-
สมมี 3 เสียง คือ /iə/, /wə/, /uə/³

¹ รายละเอียดเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาผู้ฮกรดูได้จาก พจนานุกรมผู้ฮกร(ชาวนน)-ไทย-อังกฤษ รวบรวมโดย ธีระพันธ์ อ. ทองคำ (กำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการจัดพิมพ์)

² เครื่องหมาย - หลังเสียงพยัญชนะ หมายความว่า เป็นเสียงพยัญชนะตันเพียงอย่างเดียว หน้าเสียงพยัญชนะ หมายความว่า เป็นเสียงพยัญชนะท้ายเพียงอย่างเดียว ถ้าไม่มีเครื่องหมาย หมายความว่า เป็นได้ทั้งพยัญชนะตันและท้าย

³ เสียงสระลครูป /ə/ ใช้เฉพาะในสระประสมและในพยางค์รอง เช่น /kəçhàr/

ลักษณะน้ำเสียงในภาษาญ้อกรที่มีความสำคัญต่อระบบเสียง (register contrast) มี 2 แบบ คือ ลักษณะน้ำเสียงปกติ (clear voice) ซึ่งในที่นี้จะใช้เครื่องหมาย ˊ แสดงลักษณะน้ำเสียงนี้ และลักษณะน้ำเสียงต่ำหุ่ม (breathy voice) ซึ่งในที่นี้จะใช้เครื่องหมาย ˋ แสดงลักษณะน้ำเสียงนี้ ความแตกต่างของลักษณะน้ำเสียงทั้ง 2 จะปรากฏให้เห็นชัดเจนในพยางค์หลักของคำเท่านั้น

2.2.2 พยางค์ในภาษาญ้อกร

คำในภาษาญ้อกรส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียวและคำสองพยางค์ ในกรณีที่เป็นคำพยางค์เดียว คำจะประกอบด้วยพยางค์หลัก (major syllable) ซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยวหรือควบกล้ำแล้วตามด้วยเสียงสระเดี่ยวหรือประสม และอาจมีพยัญชนะท้ายปรากฏร่วมด้วย เช่น /péep/ ในตัวอย่างนี้ /péep/ เป็นคำพยางค์เดียวซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยวคือ /p/ สระเดี่ยวเสียงยาวคือ /ee/ และพยัญชนะท้ายคือ /p/ ลักษณะน้ำเสียงปกติ /ˊ/ ในกรณีที่เป็นคำสองพยางค์ คำจะประกอบด้วยพยัญชนะหลักและพยัญชนะรอง (minor syllable) พยางค์หลักมีลักษณะดังกล่าวกว่าข้างต้น ส่วนพยางค์รองประกอบด้วยพยัญชนะเดี่ยวและสระลดรูป /ə/ ทั้งนี้เนื่องจากพยางค์รองเป็นพยางค์ที่ไม่ได้รับการลงเสียงหนัก (unstressed syllable) ฉะนั้นในการบันทึกลักษณะน้ำเสียงจะใส่เครื่องหมายแสดงลักษณะน้ำเสียงเฉพาะพยางค์หลักเท่านั้น ตัวอย่างคำ 2 พยางค์ เช่น /kəthàp/ "กกไข่" ในตัวอย่างนี้ /thàp/ คือ พยางค์หลักซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยว คือ /th/ สระเสียงสั้น คือ /a/ และพยัญชนะท้ายคือ /p/ ลักษณะน้ำเสียงต่ำหุ่ม /ˋ/ ส่วน /kə-/ คือพยางค์รองซึ่งประกอบด้วยพยัญชนะต้นเดี่ยวคือ /k/ และสระลดรูป /ə/

2.2.3 หน่วยคำในภาษาญ้อกร

ภาษาญ้อกรเป็นภาษาที่มีระบบหน่วยคำ การประกอบเป็นคำอาจใช้หน่วยเติมศัพท์ เช่น หน่วยหน้าศัพท์ (prefix) และหน่วยกลางศัพท์ (infix) หน่วยเติมศัพท์เหล่านี้เมื่อนำมาประกอบกับหน่วยคำฐานแล้วจะทำให้เกิดการเปลี่ยนชนิดของคำ เช่น จากคำนามเป็นคำกริยา ตัวอย่างเช่น /chàr/ "ยางไม้หรือซัน" (คำนาม) เมื่อเติมหน่วยหน้าศัพท์ /kə-/ ลงไปจะเป็น /kəchàr/ "จุดด้วยยางไม้หรือซัน" (คำกริยา) หรือจากกริยาประเภทหนึ่งเป็นกริยาประเภทหนึ่ง ตัวอย่างเช่น /kál/ "หัก" (อกรรมกริยา) เมื่อเติมหน่วยหน้าศัพท์ /tə-/ ลงไปจะเป็น /təkál/ "หัก" (สกรรมกริยา) เป็นต้น วิธีการประกอบคำเช่นนี้เรียกว่า วิธีการแปลงหมวดคำ (derivation)

2.2.4 วากยสัมพันธ์ของภาษาไทยกร

ทางด้านวากยสัมพันธ์ พเยาว์ มีมานัส (1979) ได้กล่าวถึงลักษณะประโยคแบบต่าง ๆ เช่น ประโยคเดี่ยว ประโยคประสม เป็นต้น การเรียงลำดับของคำเข้าเป็นประโยคโดยปกติมีการเรียงลำดับแบบ ประธาน-กริยา-กรรม เช่น (สัทอักษรในตัวอย่างข้างล่างนี้ใช้ตามพเยาว์ ส่วนสัทอักษรที่ปรากฏในวงเล็บ เป็นสัทอักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้)

ตัวอย่างประโยคเดี่ยว เช่น

1. pin kathriəp
(pìn thriəp)

เขา รุ่ง

ประธาน กริยา

2. me? thup wəj
(mèe? thùp wéj)

แม่ ตี ฉันทัน

ประธาน กริยา กรรม

3. hwci:ʔ tə:l ʔə:ʔ
(ncíiʔ tǎr hǎoʔ)

น้อง ตีน(นอน) แล้ว

ประธาน กริยา

ตัวอย่างประโยคประสม เช่น

1. wəj pa:ʔ hŋa:n hak hwci:ʔ wip
(wéj páaʔ hŋáar háak ncíiʔ wìp)

ฉันทัน ทำ งาน แต่ น้อง เล่น

2. wəj ho:k pin pin kuh talo k
(wéj hǒok pìn pìn kú telóok)

ฉันทัน เรือ เขา(แต่)เขา ไม่ ขานรับ

3. pheh na ʔar hw kuh ʔar
(phèh nà ʔár rǔh kú ʔár)

เธอ จะ ไป หรือ ไม่ ไป

2.3 การศึกษาภาษาญ้อกร

อาจกล่าวได้ว่างานส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับภาษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะด้าน เสียงและคำศัพท์ ผู้ที่ศึกษาภาษาญ้อกรมีดังนี้

1. บุศย์ จินตนา (2501: 52-62) ได้กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ ขนบประเพณีของ คนญ้อกรในจังหวัดชัยภูมิ และได้บันทึกคำศัพท์ภาษานี้โดยใช้ตัวอักษรไทยไว้พอสมควร เช่น เกลือ - พะอุน กา(สัตว์) - ตะราก กล้วย - พรวด เป็นต้น
2. พระเพชรบูรณ์บุรี (1921: 19-51) ได้กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนญ้อกรใน จังหวัดเพชรบูรณ์ และได้บันทึกคำศัพท์ภาษานี้ไว้บ้างเช่นกัน
3. Seidenfaden (1919: 47-53) กล่าวว่ามีคนญ้อกรที่อำเภอปักธงชัย จังหวัด นครราชสีมา และจังหวัดชัยภูมิ และสรุปว่าภาษานี้มีความใกล้เคียงกับภาษามอญและเขมร แต่ใกล้เคียง มาทางมอญมากกว่าเขมรโดยดูจากคำศัพท์ที่ใช้ นอกจากนี้เขายังได้บันทึกคำศัพท์ภาษานี้ไว้ด้วย
4. Huffman (1976: 573-89) ได้วิเคราะห์ลักษณะน้ำเสียงในภาษาญ้อกรที่พูดที่ บ้านวังอ้ายโพ จังหวัดชัยภูมิ โดยกล่าวว่าลักษณะน้ำเสียงในภาษานี้มี 2 ประเภทคือ ลักษณะน้ำเสียง ปกติ และลักษณะน้ำเสียงต่ำทุ้มซึ่งจะปรากฏร่วมกับสระ เสมอ และระดับเสียงของสระน้ำเสียงปกติ จะเป็นเสียงสูงตก ส่วนระดับเสียงของสระน้ำเสียงต่ำทุ้มจะเป็นเสียงต่ำระดับ
5. Diffloth (1980; in press) ได้รวบรวมคำศัพท์ภาษาญ้อกรและมอญถิ่นต่าง ๆ ซึ่งเป็นคำร่วมเชื้อสาย (cognate) กันและทำการเปรียบเทียบในทางเชิงประวัติกับภาษามอญ โบราณและภาษามอญสมัยอื่น ๆ หลายสมัย เพื่อพิสูจน์ว่าคนญ้อกรเป็นคนที่สืบเชื้อสายมาจากคนใน สมัยอาณาจักรทวารวดี นอกจากนี้จะเปรียบเทียบภาษาเหล่านี้แล้ว Diffloth ยังได้กำหนด (reconstruct) ภาษามอญดั้งเดิม (Proto Monic) ไว้ด้วย
6. ซีระพันธ์ ล.ทองคำ (2523; 1982; อยู่ในระหว่างดำเนินการจัดพิมพ์) ได้ทำ การศึกษาสัทศาสตร์และวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาญ้อกร และรวบรวมคำศัพท์เหล่านั้นเป็นกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์
7. พเยาว์ มีมานัส (1979) ได้ศึกษาภาษาญ้อกรที่บ้านวังกำแพง ตำบลชีบน อำเภอ บ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยกล่าวถึงระบบเสียงและลักษณะไวยากรณ์ของภาษานี้โดยกล่าวตั้งแต่ ชนิดของคำ วลี อนุประโยค ประโยค จนกระทั่งถึงระดับdiscourse และกล่าวถึงโครงสร้างประโยค การสัทในภาษาญ้อกรไว้ด้วย (ดูรายละเอียดในข้อ 3.2 บทที่ 3)